

д/д	Сүм хийдийн нэр:	1. Цагаан бургасны хүрээ Дашпунцаглан хийд	2. Хатгалын дуган	3. Бэлтэсийн дуган	4. Хүйсийн хүрээ Ахай бэйлийн хүрээ	5. Нарийний хүрээ
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Алаг-Эрдэнэ	Алаг-Эрдэнэ	Арбулаг	Арбулаг	Баян-Агт
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Цагаан бургас хэмээх газар Хилээс 240 км	Хилээс 85 км	Хилээс 170 км Бэлтэс хэмээх газар	Хилээс 120 км Арбулаг хэмээх газар	Хилээс дотогш 285 км Нарийний голд
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	Сайшаалт ерөөлтийн түрүү онд буюу 247 жилийн өмнө	1834 онд байгуулагдсан.		1875 онд	1806 он байгуулагдсан.
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр	Ловон Санжаадондов, Батмөнх, Жанч нарын нэрийн дор байгуулагдсан.			Базардань тайж байгуулсан.	Эрх бэйсийн хошууны Жанцан ламын нэр доор байгуулсан.
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сүм дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 14 Дацан 6	Сүм дуган Дацан 2	Сүм дуган 1 Дацан 1	Сүм дуган 5 Дацан 5	Сүм дуган 5 Дацан 3
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	172 ламтай Гавж 9 Аграмба 11	40 ламтай. Гавж 1	53 ламтай. Гавж 1	52 ламтай. Аграмба 1	70 ламтай. Аграмба 2
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Чойр, Жуд, Майдар, Мамба, Ламиран дацантай	Цогчин, Майдар дацантай.	Цогчин дацантай.	Цогчин, Чойр, Мамба, Жуд, Дүйнхор дацантай.	Цогчин, Мамба, Зурхайн дацантай.
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	1		1 Адуу 2	3	3 Адуу 1, үхэр 1, хонь 1
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	6. Бэлхийн хийд	7. Гандан хүрээ Ганданчоймпил хийд	8. Хачиг харуулын хийд Хэжээлэн хийд	9. Баянбулаг харуулын хийд Довдондаржаалан	10. Зайгал харуулын хийд Шадавлин
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Баян-Агт	Баян-Уул	Баян-Уул	Баян-Уул	Баян-Уул
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Хилээс 275 км	Хилээс 35 км Баянтохой хэмээх газар	Хачиг хэмээх газар Хилээс 18 эм	Туваагийн хилээс 20 км Баянбулаг хэмээх газар	Хилээс 10 км Зайгал хэмээх газар
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	1798 онд байгуулагдсан.	Бүрэн засагчийн 11-р он /1860 онд/	1886 онд		
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр		Цорж Пэрэнлэй хэмээх хүн байгуулсан.	Ачир гэгч лам байгуулсан.		
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сүм дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 7 Дацан 7	Сүм дуган 11 Дацан 2	Сүм дуган 2 Дацан 1	Сэм дуган 2 Дацан 1	Сүм дуган 2 Дацан 1
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	259 ламтай Аграмба 5 Гавж 26	129 ламтай. Аграмба 2 Гавж 2	33 ламтай. Шавж 5 Маарамба 1	51 ламтай.	28 ламтай.
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Чойр, Ламиран, Лахан, Дүйнхор, Ганжуур, Данжуур дацантай.	Цогчин, Мамба дацантай.	Цогчин дацантай.	Цогчин дацантай	Цогчин дацантай.
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	5	4 /Цогчин, Зүүн, Баруун нүгнээ, Мамба/ Адуу 5, хайнаг 2			1
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сум хийдийн нэр:	11. Мөрөнгийн хүрээ	12. Гандандаржаалан хийд	13. Бор голын дуган	14. Загзуугийн дуган	15. Номчийн дуган
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Бүрэн	Бүрэн	Бүрэнтогтох	Бүрэнтогтох	Бүрэнтогтох
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/					
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он					
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр					
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сум дуган - аймаг дацан - суврага	Сум дуган				
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	739 ламтай Аграмба 25 Гавж 33 Маарамба 14 Зээрэмбэ 15				
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/					
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	34 Тэмээ 35, адуу 76, үхэр 89, хонь 986, ямаа 90				
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт		Хийдэд холбогдох баримт байхгүй	Хийдэд холбогдох баримт байхгүй	Хийдэд холбогдох баримт байхгүй	Хийдэд холбогдох баримт байхгүй

д/д	Сүм хийдийн нэр:	16. Жалханзын хүрээ Гэгээний хүрээ Равданчойнхорлон	17. Сангийн далай хүрээ Дашдэжидлэн	18. Зүүн Асгатын хүрээ	19. Дашпунцаглан хийд	20. Рашаантын хүрээ Бандид гэгээний хүрээ Дашдаржаалан
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Бүрэнхаан	Бүрэнхаан	Их-Уул	Намнан	Рашаант
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Жаргалант хэмээх газар Хилээс 45 км	Сангийн далай хэмээх газар Хилээс 180 км	Асгат хэмээх газар Хилээс 165 км	Хилээс 90 км	Рашаант хэмээх газар Хилээс 175 км
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	Төр гэрэлтийн 11-р онд /1873 онд/	94 жилийн өмнө байгуулсан.	1804 онд	1794 он /143 жил болсон/	1927 онд
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр	Жалханз хутагтын нэр доор байгуулсан.		Дов дархан гүн хэмээгч ноён байгуулсан.		Төвд лам Пунцагренчин удирдан байгуулсан.
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сум дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 13 Дацан 8	Сүм дуган 4 Дацан 3	Сүм дуган 6 Дацан 4	Сүм дуган 15 Дацан 12	Сүм дуган 13 Дацан 6
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	221 ламтай. Аграмба 10 Гавж 19	50 ламтай. Гавж 3 Маарамба 2	50 ламтай	355 ламтай. Дооромбо 1 Аграмба 13 Гавж 34	308 ламтай. Аграмба 6 Гавж 18 Маарамба 1
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Чойр, Жуд, Мамба, Дүйнхор, Гүнрэг, Шадавлин, Дондовлин дацантай.	Цогчин, Ганжуур, Дарив дацантай.	Цогчин, Чойр, Цүд, Дүйнхор дацантай.	Цогчин, Чойр, Жуд, Майдар, Мамба, Зурхай, Дүйнхор, Дэмчиг, Дарь эх, Жамба, Нүгнээ, Мал дацантай.	Цогчин, Чойр, Жуд, Баруун, Хойд, Дүйнхор дацантай.
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	7 Адуу 1, ямаа 9	4 Адуу 6, сарлаг 3, хонь 15, ямаа 6	1		6
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	21. Хялганатын хийд	22. Туйнх хийд	23. Далхын хурал	24. Зөөлөнгийн хүрээ	25. Хүрэн загалын хүрээ /Гөрөөчин/ Дашилиг
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Рашаант	Рашаант	Рашаант	Ренчинлхүмбэ	Тариалан
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Хялганат хэмээх газар Хилээс 215 км			Зөөлөн хэмээх газар Хилээс 25 км	Сант хэмээх газар Хилээс 90 км
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	1849 онд байгуулсан.	28 /1938/ оны 3 сарын 8-нд ганц лам үлдсэн нь хэрэгт татагдсан.	Төр гэрэлтийн 11-р оны 5- р сарын 13-нд	210 жил болсон. /1748 он/	1771 онд байгуудаад 266 жил болсон.
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр					
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сүм дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 6 Дацан 5	Сүм дуган 1	Сүм дуган 1	Сүм дуган 17 Дацан 7	Сүм дуган 6 Дацан 4
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	63 ламтай		1 ламтай.	395 ламтай Аграмба 62 Гавж 20	173 ламтай Аграмба 12 Гавж 18
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Дүйнхор, Хайлан, Гүнрэг, /Хараров/ дацантай.			Цогчин, Чойр, Жүд, Майдар, Мамба, Зурхай, Дүйнхор дацантай.	Цогчин, Чойр, Жүд, Майдар, Мамба дацантай
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	1				5 Адуу 3, ямаа 7
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	26. Баянголын хүрээ	27. Баруун Асгат хүрээ	28. Бүгсүйн хүрээ Дашданжимбилин	29. Мэргэн гүний хүрээ Бүгтэгэн Гандандамчойлин	30. Ханхын хүрээ
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Тосонцэнгэл	Тосонцэнгэл	Төмөрбулаг	Төмөрбулаг	Ханх
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Баянгол хэмээх газар Хилээс 220 км	Асгат хэмээх газар Хилээс 220 км	Хилээс 120 км Норовбалбар хэмээх газар	Хилээс 150 км	
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан – хаагдсан он – сэргээгдсэн он	1805 онд байгуулсан.	1875 онд байгуулсан.	202 жил болжээ	1755 онд буюу 182 жил болжээ	1800 онд байгуулагдсан.
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр			Санж, Баатар гүн ноён	Гүн ноён Чойсүрэн байгуулсан.	
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: – сум дуган – аймаг дацан – суврага	Сүм дуган 9 Дацан 9	Сүм дуган 5 Дацан 5	Сүм дуган 14 Дацан 12	Сүм дуган 3 Дацан 2	Сүм дуган 1 Дацан 1
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: – гавж – аграмба – зээрэмбэ	159 ламтай Аранжамба 1 Зээрэмбэ 1	56 ламтай Маарамба 1	463 ламтай Аграмба 41 Гавж 24 Аранжамба 1 Мээрэмбэ 8	54 ламтай. Гавж 1	37 ламтай Гавж 1
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Дүйнхор, Жуд, Диважил, Мамба, Эндэх, Хангал, /Соромхай/, нэр үгүй 1 дацан	Цогчин, Дүйнхур, Мамба, Сахиус, Диважин дацантай	Цогчин, Чойр, Жуд, Мамба, Дүйнхор, Гүнрэг, Диважин, Намжилин, Ноёны аймаг, Ламын аймаг, Хамбын аймаг, Дүйнхорын аймаг гэсэн дацантай.	Цогчин, Чойр дацантай.	Цогчин дацантай.
10	– цам – майдар – бар /хэвлэл/ – бархан			Ном барлах буюу хэвлэх газар 1	Чойр дацанд хэвлэх газар 1 буй	
11	Жасын тоо: – мал сүргийн тоо – эдэлбэр газрын хэмжээ – эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	5		15	1	
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	31. Бургалтайн хүрээ	32. Даяндээрхийн хийд Зургаан харуулын хийд	33. Дархинтын хүрээ Гандан агваандашчилэн	34. Цагааны дуган Чойжинравжаа	35. Өвгөний хийд Санжлин хийд
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Улаан-Уул	Цагаан-Үүр	Цагаан-Үүр	Цагаан-Үүр	Цагаан-Уул
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Хориг хэмээх газар	Дээрхийн голд Хилээс 60 км	Өлзийт ууланд Хилээс 100 гаруй км	Хилээс 70 км	Хилээс 15 км
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	181 жил болсон		Бүрэн засагчийн 11-р онд байгуулсан.		
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр					
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сүм дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 3 Дацан 3	Сүм дуган 10 Дацан 7	Сүм дуган 3 Дацан 3	Сүм дуган 1 Дацан 1	Сүм дуган 2 Дацан 1
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	5 ламтай.	182 ламтай. Аграмба 8 Гавж 18	21 ламтай	22 ламтай. Аграмба 1	8 ламтай.
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Чойр, Жүд дацантай.	Цогчин, Чойр, Жүд, Мамба, Дүйнхор, Гүнрэг, Диважин дацантай.	Цогчин, Мамба, Гүнрэг дацантай.	Цогчин дацантай	Хуйн дацантай.
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан		Хэвлэх газар 4 буй			
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл		11 Адуу 6, үхэр 3, хайнаг 4	3	1	1
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	36. Дэчинравлан	37. Агарын хийд Равдандашилиг	38. Дордогийн дуган	39. Тэсийн хийд Дашилэг	40. Шивэрийн хүрээ
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Цагаан-Уул	Цагаан-Уул	Цагаан-Уул	Цэцэрлэг	Цэцэрлэг
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Хилээс 30 км	Хилээс 10 км Агар хэмээх газар		Хилээс 38 км Тэсийн голд	
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	30 жилийн өмнө байгуулагдсан.	Бадруулт төрийн үед 61 жил болсон.	1938 оны 1 сараас хаяж эзгүйрсэн.	250 гаруй жилийн өмнө байгуулсан.	1937 оны 7-р сараас хойш хурал ном хийгээгүй.лам нар үгүй учир хаагдсан.
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр					
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн					
6	Байгууламжийн тоо: - сүм дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 6 Дацан 3	Сүм дуган 2 Дацан 1	Сүм дуган 1	Сүм дуган 27 Дацан 10	Сүм дуган 3 Дацан 3
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/					
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	6 ламтай.	21 ламтай Гавж 1		531 ламтай. Агармба 7 Гавж 24 Маарамба 12	7 ламтай
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Майдар, Мамба дацантай.	Цогчин дацантай.		Цогчин, Чойр, Жуд, Майдар, Мамба, Зурхай, Гүнрэг, Даржаалин, Дашчойлин, Дэчинравжаалин дацантай	
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан					
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	1	1			
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн					
13	Бусад мэдээ баримт					

д/д	Сүм хийдийн нэр:	41. Аригийн дээд хүрээ Шадавчойпилин	42. Рашааны хүрээ	43. Аригийн доод хүрээ Дашгэмпэлин	44. Отгоны хүрээ Дамчойрбэжээлэн
1	Аймаг, сум /хошуу/-ны нэр	Чандмань	Чандмань	Чандмань-Өндөр	Эрдэнэбулган
2	Газрын нэр: Байршил: /солбицол/	Дэлгэрийн уул хэмээх газар Хилээс 350 км		Суваргат уул хэмээх газар Хилээс 150 км	
3	хэзээ, хэдэн онд байгуулагдсан - хаагдсан он - сэргээгдсэн он	1746 онд байгуулсан.		1803 онд байгуулсан.	Тэнгэрийг тэтгэгч хааны үед, 146 жил болсон. /1826 он/
4	Хэн байгуулсан, ямар шийдвэрээр				Гэцэл Лувсандорж гэгч байгуулсан.
5	Шашны урсгал чиглэл, гол сахиус шүтээн				
6	Байгууламжийн тоо: - сум дуган - аймаг дацан - суврага	Сүм дуган 8 Дацан 5	Сүм дуган Дацан 1	Сүм дуган 12 Дацан 6	Сүм дуган 7 Дацан 7
7	Барилгын хийц, маяг /энэтхэг, хятад, түвд, монгол/				
8	Лам нарын тоо. Үүнээс: - гавж - аграмба - зээрэмбэ	59 ламтай. Гавж 1	14 ламтай.	147 ламтай Аграмба 26 Аранжамба 3 Гавж 10	126 ламтай. Гавж 13 Аграмба 15
9	Дацангийн төрөл /ямар ямар дацан/	Цогчин, Жуд, Диважин, Дүйнхор, Гүнрэг дацантай	Цогчин дацантай	Цогчин, Чойр, Жуд, Дүйнхор, Гүнрэг, Донжид дацантай.	Цогчин, Чойр, Жуд, Мамба, Миндув, Найдан, Диважин дацантай
10	- цам - майдар - бар /хэвлэл/ - бархан				
11	Жасын тоо: - мал сүргийн тоо - эдэлбэр газрын хэмжээ - эрхэлдэг аж ахуйн төрөл	6	1	6	
12	Зураг: а/ түүхэн б/ одоогийн				
13	Бусад мэдээ баримт				